

χωρίς διαλογισμό η πνευματική άσκηση που στοχεύει στην έμβια πραγμάτωση του Θεού, η μετάνοια δεν ωφελεί. Όταν το σπίτι ήδη καίγεται, δεν έχει νόημα ν' αρχίσουμε να σκάβουμε για πηγάδι. Πότε θα αποπερατωθεί; Πότε θα είναι το νερό του διαθέσιμο; Πότε θα σβήσει η φωτιά; Δεν είναι πραγματοποιήσιμο. Αν το πηγάδι ήταν ήδη έτοιμο, πόσο χρήσιμο θα μπορούσε να είχε φανεί σε τέτοιες στιγμές εξαιρετικής ανάγκης! Αν αρχίσει κανείς να στοχάζεται τον Κύριο τις τελευταίες στιγμές της ζωής του, είναι σα να κάνει σχέδια για ένα πηγάδι που πρόκειται να σκάψει, ενώ το σπίτι του καίγεται. Αν λοιπόν, από τώρα και στο εξής, ο άνθρωπος εξοπλιστεί κατάλληλα, στοχαζόμενος έστω σποραδικά τον Κύριο, όταν πλησιάσει το τέλος του θ' ανταμειφθεί. Αρχίστε σήμερα κιόλας την πνευματική άσκηση που έχετε προγραμματίσει γι' αύριο. Κάνετε αυτή τη στιγμή την άσκηση που υπολογίζατε να κάνετε σήμερα. Κανείς δεν ξέρει τι θα φέρει η επόμενη στιγμή, άρα δεν πρέπει να καθυστερείτε. Η σωματική αντοχή είναι επίσης στοιχείο απαραίτητο για την πνευματική άσκηση. Επομένως, απαραίτητη είναι και η φροντίδα για το σώμα, παρ' όλο που οι υπερβολές είναι επιζήμιες. Στο μέτρο που είναι αναγκαίο, να φροντίζετε το σώμα σας με μεγάλη προσοχή.

Από την αφοσίωση στην απελευθέρωση

Η γέννηση στο ανθρώπινο είδος είναι επίτευγμα μεγάλο, με τίμημα ανάλογο μεγάλο. Το σώμα είναι ένα πανδοχείο. Ο νους είναι ο φύλακας του και η εξατομικευμένη ψυχή ο προσκυνητής. Νους, σώμα και ψυχή δε συγγενεύουν το ένα με το άλλο. Ο προσκυνητής πορεύεται προς την πόλη της Λύτρωσης. Για ένα ταξίδι ήρεμο, χωρίς προβλήματα, δεν υπάρχει τίποτα τόσο αποτελεσματικό όσο η νοερή και αδιάλειπτη επανάληψη του ονόματος του Κυρίου. Εφ' όσον νιώσει τη γλυκύτητα του ονόματος Του, ο προσκυνητής δε θα νιώθει εξάντληση, ούτε ανησυχία, ή οκνηρία. Θα πραγματοποιήσει το προσκύνημά του, δηλαδή την πνευματική άσκηση, μ' ενθουσιασμό και βαθιά πίστη. Για την επίτευξη της σχετικής άσκησης είναι απαραίτητη η

αρετή. Χωρίς το φόβο της αμαρτίας δεν καλλιεργείται η αρετή, ούτε αναπτύσσεται η αγάπη για τον Κύριο, η αγάπη που εξελίσσεται σε λατρεία.

Για την πτώση του ανθρώπου ευθύνεται κυρίως η ανοησία του και η τάση του να μιμείται. Αν πέσει ο πρώτος στο λάκο, πέφτουν και οι υπόλοιποι πίσω του. Καταστρεπτικό. Για ν' αποφύγουμε αυτόν το σκόπελο, καλά θα κάνουμε να σκεφτόμαστε καλά και να υπολογίζουμε τα υπέρ και τα κατά κάθε πράξης μας, πριν την κάνουμε. Ο θάνατος δεν κάνει εξαιρέσεις, ούτε διακρίσεις. Απειλεί τους πάντες. Αν σήμερα έχει σειρά κάποιος άλλος, αύριο, ποιός ξέρει, μπορεί να έρθει η δική μας. Όταν ο κηπουρός κόβει τ' ανθισμένα λουλούδια, τα μπουμπούκια αγάλλονται που η σειρά τους να πέσουν στα χέρια του θα έρθει αύριο. Μοιάζουν να χαίρονται καθώς ανθίζουν μ' αυτή την ελπίδα. Λυπούνται; Γίνονται κατηφή; Όχι βέβαια. Τη στιγμή που γνωρίζουν ότι την επομένη έρχεται η δική τους σειρά, ετοιμάζονται με μεγάλη ευχαρίστηση. Το ίδιο έτοιμος πρέπει να είναι κι ο πιστός, ασκούμενος πνευματικά κατά τη διάρκεια της ζωής του, ενθουσιάζοντας με ενθουσιασμό τ' όνομα του Κυρίου, χωρίς να διακατέχεται από άγχος, ανησυχία και θλίψη επειδή υποπτεύεται ότι αύριο θα είναι σειρά του να πεθάνει. Το σώμα είναι σα γυάλινος σωλήνας. Μέσα σ' αυτό, ο νους διαρκώς κινείται κι αλλάζει όψη. Ο θάνατος, που βλέπει τις δυστροπίες και τις παραξενιές του, διασκεδάζει μαζί του. Το πουλί της εξατομικευμένης ψυχής είναι εγκλωβισμένο μέσα στο δοχείο με τις εννιά τρύπες, το σώμα. Είναι πραγματικά παράξενο, πώς έχει σώμα, πώς μπήκε στο δοχείο και πώς κάποτε σηκώνεται και φεύγει. Ακόμα και οι θεάνθρωποι και οι ασκητές εκτίουν την ποινή να φέρουν το βάρος ενός σώματος!

Ο άνθρωπος νιώθει ευτυχία ή δυστυχία, ανάλογα με το τι ακούει. Επομένως πρέπει ν' αποφεύγει τ' αδυσώπητα τόξα των σκληρών λόγων και να χρησιμοποιεί λόγια γλυκά, ευχάριστα και ήπια. Σ' αυτή την ποιότητα των λόγων του, οφείλει να προσθέτει και τη γεύση της αλήθειας. Η χρήση ψεύδους, για ν' απαλυθεί κάποια σκληρή κουβέντα, δεν ωφελεί, γιατί ανοίγει την πόρτα γι' ακόμη μεγαλύτερη δυστυχία. Ο άνθρωπος που θέλει να θεω-

ρείται αναζητητής, οφείλει να χρησιμοποιεί λέξεις πολύ απαλές, αληθινές κι ευχάριστες. Τέτοια άτομα διακρίνονται από τις αρετές τους. Οι πνευματικές προσπάθειες δεν έχουν καμιά χρησιμότητα αν η καρδιά δεν είναι αγνή. Κοιτάξτε το ψάρι. Παρ' όλο που ζει μονίμως μέσα στο νερό, έχει απαλλαχτεί από τη δυσσομία του; Όχι. Οι επιθυμίες του ανθρώπου δε θα εξαφανιστούν ακόμα κι αν ασχολείται επί εικοσιτετραώρου βάσεως με εξαγνιστικές πνευματικές ασκήσεις. Θα παραμένουν εφ' όσον η καρδιά συνεχίζει να διέπεται από την ψευδαισθηση του εγωισμού. Αν όμως θελήσει να εξαλείψει αυτό το συναίσθημα του εγωισμού, πρέπει να λατρέψει το Θεό βαθιά και ειλικρινά, ώστε να υπερβεί τις προκαταλήψεις και τις προτιμήσεις του. Ανησυχίες όπως αυτές που δημιουργούνται από τις προκαταλήψεις και τις προτιμήσεις δεν είναι δυνατό να συνυπάρχουν με το συναίσθημα της αγάπης για τον Κύριο, ένα συναίσθημα που γεμίζει την καρδιά του σοφού αναζητητή. Το φως και το σκοτάδι δε συνυπάρχουν, ποτέ. Έτσι δεν είναι; Μοναδικό στήριγμα της καρδιάς που κυβερνιέται από τα πάθη είναι ο εγωισμός και όσοι δεχτούν ένα τέτοιο απατηλό στήριγμα είναι χειρότεροι από τους ανόητους, παρ' όλο που συχνά ισχυρίζονται ότι είναι σοφοί. Γίνεται το γαϊδούρι ελέφαντας επειδή μεταφέρει σανταλόξυλο, φορτίο που συνήθως μεταφέρει ο ελέφαντας; Είναι μεν σε θέση να εκτιμήσει το μεγάλο βάρος αυτού του φορτίου, αλλά όχι τη μυρωδιά του. Ο ελέφαντας όμως, δεν υπολογίζει το βάρος του σανταλόξυλου· εισπνέει μόνο τη γλυκιά μυρωδιά. Έτσι πρέπει να κάνουν και οι αναζητητές, οι μοναχοί, οι ασκητές και οι απλοί πιστοί: ν' αφομοιώνουν μόνο την πάναγνη Αλήθεια, την πεμπουσία των καλών δραστηριοτήτων, της Ατραπού των ιερών κειμένων και των Γραφών. Από την αντίθετη πλευρά όμως, έχουμε εκείνους που χάρη της «γνώσης», της φιλολογίας και της επιχειρηματολογίας, γνωρίζουν μόνο το βάρος της λογικής, από την οποία λείπει δυστυχώς το άρωμα της Αλήθειας. Ενδέχεται οι ακροατές τους να τους εξυμνούν και να ισχυρίζονται ότι ζωντανεύουν τα ιερά κείμενα και τις Γραφές, αλλά εκεί όπου λείπουν ακόμα και τα στοιχειώδη, πώς είναι δυνατό να συμβαίνει κάτι τέτοιο; Για εκείνους που αποζητούν την ουσία όμως, η

λογική δεν αποτελεί εμπόδιο. Η χρήση της απλής λογικής δεν είναι αποτελεσματική. Η αγάπη είναι το μοναδικό μεγάλο εργαλείο που χρειάζεται ο πνευματικός αναζητητής για να διατηρεί τον Κύριο διαρκώς στη σκέψη του. Αυτό που είναι επίσης απαραίτητο για να διατηρηθεί αυτό το εργαλείο του ανθρώπου εύχρηστο και γερό είναι η διάκριση.

Υπάρχουν πολλοί στον κόσμο που χρησιμοποιούν τις τεράστιες γνώσεις τους σε άσκοπες συζητήσεις και πιστεύουν ότι ανήκουν σε ανώτερο επίπεδο απ' αυτό των άλλων ανθρώπων. Αν είχαν όντως τις γνώσεις που ισχυρίζονται ότι έχουν, δε θα εμπλέκονταν σε διαπληκτισμούς. Θ' ακολουθούσαν τη σιωπή ως δρόμο τιμής, διότι μόνο με τη σιωπή θ' αποκτούσαν την εμπειρία της ουσίας των ιερών Γραφών και κειμένων. Θα έβλεπαν ότι η φύση αυτής της ουσίας και η αγνότητα της θεότητας που διακηρύσσουν είναι όλα Ένα. Θα γνώριζαν ότι ο Θεός παρουσιάζεται με οποιαδήποτε μορφή του αποδώσουν οι πιστοί Του και ότι εκδηλώνει στην πράξη τις αξίες και τα χαρακτηριστικά που του έχουν αποδοθεί.

Αυτό που έχει σημασία είναι η απόκτηση της σταθερότητας, της αταραξίας και της ουδετερότητας, δηλαδή της έλλειψης προτιμήσεων και προκαταλήψεων. Ποιός ο λόγος για όλες αυτές τις πνευματικές ασκήσεις, την επανάληψη του ονόματος του Κυρίου, το διαλογισμό; Δεν είναι η απόκτηση της σταθερής προσήλωσης, του εστιασμού, ο λόγος που τις εκτελείτε; Από τη στιγμή που θ' αποκτήσετε τέτοιου είδους προσήλωση, δεν χρειάζεται να καταβάλετε καμιά άλλη προσπάθεια, διότι θα σας έχει ήδη αποκαλυφθεί η εσώτερη έννοια της πραγματικότητας. Έτσι επίσης, εκείνοι που επιθυμούν να γίνουν αναζητητές και να φτάσουν στη λύτρωση δεν πρέπει να ενδίδουν σε συζητήσεις και διαμάχες, ούτε να δελεάζονται από τα πονηρά κι αρνητικά συναισθήματα. Οφείλουν ν' αναγνωρίζουν τα λάθη τους και να μην τα επαναλαμβάνουν, να διατηρούν και να προστατεύουν την ικανότητα σταθερής προσήλωσης που έχουν αναπτύξει, να έχουν τα μάτια μονίμως στραμμένα προς τον επιδιωκόμενο στόχο, τον Θεό, και να διαγράφουν ως ασήμαντες τις δυσκολίες, τις ήττες και τις διαταραχές που ενδεχομένως θα συναντήσουν

στην Ατραπό. Πρέπει να φιλοξενούν σκέψεις τέτοιες που να συντείνουν στον ενθουσιασμό και τη χαρά τους, ώστε να μη χάνουν πολύτιμο χρόνο εξετάζοντας τα πάντα, μικρά και μεγάλα, και δημιουργώντας αμφιβολίες. Οτιδήποτε άλλο μπορεί να θεωρηθεί ασήμαντο, αλλά οι δύο ακόλουθες πηγές προβλημάτων πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπ' όψη: η περηφάνια που προκύπτει από τη δήθεν παντογνωσία και η αμφιβολία ως προς την ύπαρξη ή μη του Ανώτερου Εαυτού. Αυτές είναι οι δύο κύριοι εχθροί του πνευματικού αναζητητή. Τί σημασία έχει ποιοί είναι αυτοί οι εχθροί; Πρέπει λοιπόν ο πιστός ν' αποφασίζει μόνος του να παραμένει σταθερά προσηλωμένος στην πραγματικότητα του. Αν αυτή είναι αγνή, τα πάντα είναι αγνά. Αν είναι αληθινή, τα πάντα είναι αληθινά. Παρ' όλο που η φύση είναι στολισμένη με πάμπολλα χρώματα και αποχρώσεις, αν την κοιτάξετε μέσα από μπλε γυαλιά, βλέπετε να επικρατεί πάνω της αυτό το χρώμα. Αν νομίζετε ότι ο κόσμος έχει το χρώμα που εσείς βλέπετε, το λάθος είναι μόνο δικό σας. Αν πάλι βλέπετε γύρω σας με μάτια αγάπης, τα πάντα παίρνουν τη χροιά της αγάπης. Και για τις δύο αυτές περιπτώσεις υπαίτια είναι τα συναισθήματά σας. Μια κι ο άνθρωπος έχει ελαττώματα, βλέπει τον κόσμο ως ελαττωματικό. Και ας μην ξεχνάμε ότι αν δεν έχουμε γνωρίσει οι ίδιοι κάποιο λάθος στον εαυτό μας, δεν είναι δυνατό να το αναγνωρίσουμε στους άλλους.

Εδώ δικαιολογημένα θ' αναρωτηθείτε αν ο ίδιος ο Θεός έχει ελαττώματα, μια και τα βρίσκει στους άλλους. Αλλά πώς μπορούμε να ισχυριστούμε ότι «ψάχνει» για ελαττώματα; Αναζητά την καλωσύνη μόνο, όχι τα ελαττώματα και τις αμαρτίες. Αυτά στηρίζονται στις τρεις ιδιότητες της φύσης που είναι ξένες γι' Αυτόν. Ο Κύριος δεν εξετάζει τον πλούτο, την οικογένεια, την κοινωνική θέση, τη θρησκεία ή το φύλο. Βλέπει μόνο την αρετή. Και θεωρεί ότι οι ενάρετοι, όποιοι κι αν είναι, όπου κι αν είναι, είναι άξιοι της Χάρης Του.

Αναπτύξτε λοιπόν την αρετή, δηλαδή την καλωσύνη και τη δικαιοσύνη. Να ζείτε και να συμπεριφέρεστε με χαρά κι αγάπη. Για να φτάσετε στη λύτρωση, αυτό αρκεί.